

Zalasy (1932-ig Zatoschil) Ferenc, ezredes

Zalasy Ferenc őrnagy, Szabadka, 1942.

Szül. Vajdahunyad (Erdély), 1899.03.05.

Édesapja Zatoschil Ferenc, édesanyja Schober Josephin. Római katolikus.

1918. szeptember 6-án a Szatmárban megjelentő *Szamos* politikai napilap jelenti: “Katonai kitüntetések. A király elrendelte, hogy Zatoschil Ferenc, Knopp Rezső, Balla Károly, Német Béla és Sztojka Árpád cs. és kir. 5. gy. ezredbeli hadnagyoknak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül a legfelsőbb dicsérő elismerés - a kardok egyidejű adományozása mellet - tudtul adassék.”

Csendőrségi pályafutása:

1918. a csendőrség kötelékébe lép

Zalasy Ferenc főhadnagy (elöl középen) “csendőreivel”. Kapuvár, 1923.

1923-ban már csendőr főhadnagyként szolgált

1928. nov. 1 százados

1940. szept. 1. őrnagy

1942. okt. 1 alezredes

1944. ezredes

Főbb szolgálati helyei:

1926-27. Székesfehérvári II. csendőrkerület Veszprémi csendőriskola altiszt

1928. Szegedi V. csendőrkerület 3. szárny (Baja) segédtiszt

1929-33. Szegedi V. csendőrkerület 3. szárny (Baja) szárnyparancsnok helyettes

1934-37. Pécsi IV. csendőrkerület III. osztály (Kecskemét) osztályparancsnok helyettes
(segédtiszt)
1938-40. Pécsi IV. csendőrkerület 2. szárny (Mohács) szárnyparancsnok
1941. Szegedi V. csendőrkerület , Zombori osztály, Szabadkai szárnyparancsnok
1943. Debreceni VI. csendőrkerület, előadó törzstiszt
1944. Szegedi V. csendőrkerület, előadó törzstiszt
1944 ősze Nagy-Budapest tábori rendészeti főnök

Kitüntetései:

Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme, szalagján a III. osztályú Katonai
Érdemkereszt hadidíszítménnyel és kardokkal ékesített, kisebbített alakjával
Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal
Károly csapatkereszt
Nemzetvédelmi Kereszt
Háborús Emlékérem, piros-fehér-zöld színű szalagon, kardokkal és sisakkal
II. A. osztályú Tiszti Katonai Szolgálati Jel
Erdélyi Emlékérem
Délvidéki Emlékérem

Sorsa:

Délvidéken átélte a partizánharcok rémségeit a „partizán elhárítás irányítójaként. Tito bandáival szemben különösen kitüntette magát.” (Bajtársi levél, 1967. XX. 1-3. sz. 24. o.)

1944. őszén Budapestre vezényelték, ahol Nagy-Budapest tábori rendészeti főnökként részt vett Budapest ostromában.

Budapest ostroma alatt több különféle csendőralakulat része maradt a bekerített fővárosban. Pontos adatok nem állnak rendelkezésre a források teljes hiánya miatt. Az viszont ismert, hogy a rendészeti csoport parancsnoka Zalasdy Ferenc csendőr ezredes volt. A 200-220 létszámú csoportot ő szervezte meg 1944 december elején csendőr- és rendőrtisztekből és nagyrészt rendőrségi legénységből. Fő feladatuk a Budapestre vezető hét legfontosabb útvonal ellenőrzése, igazoltatások, katonaszökevények kiszűrése volt. 1945. január 27-én a szovjet csapatok elfoglalták a Kis-Sváb-hegyet, így a környék tarthatatlanná vált. Erős ellenséges tűz alatt, nagy veszteségeket szenvedve, vissza kellett vonuljanak a Böszörményi úti csendőrlaktanyába. Ettől kezdve már nem vettek részt a harcokban. A szovjetek február 5-én érték el a csendőrlaktanyát. Az ott tartózkodók, nagy részük sebesülten, szovjet fogságba estek, velük együtt Zalasdy Ferenc ezredes és az általa vezetett budapesti rendészeti csoport maradványa, mindössze 80 fő. Ezen a napon a szovjet csapatok birtokba vették a Böszörményi úti csendőrlaktanyát. *(Az MH összhaderőnemi parancsnokság szakmai-tudományos folyóirata, 2012. október-november)*

Moszkvába került, ahol 1946 nyarán hadbírószáki tárgyaláson felmentették ugyan, éveken át sínylődött az uzmányi, voronyezsi hadifogolytáborokban.

Hazatérve pedig azonnal Kazincbarcikára vitték, ahol kavicsbányában kényszermunkát végeztek vele, és rengeteg időt kellett a pincebörtönben töltenie. Sokszor összeverték, egyik "kihallgatás" után rögtön a mosonyi úti rabkórházba szállították, ahol egyik összeroncsolt veséjét kioperálták. Ezt az időszakot írja le vitéz baranchi Tamáska Endre csendőr százados

“Kazincbarcikai emlékek” c. írásában. Ecseteli a mérhetetlen szenvedést és megaláztatást, amit ebben a kényszermunkatáborban átéltek a rabok. A tábor létszáma körülbelül 2000 volt. A legnagyobb rész csendőrökből állt. A csendőrtiszteket a kavicsbányába osztották be. Felsorolja sok-sok fogva tartott és megkínzott csendőr nevét. Többek között ezt is írja: “A csendőrök közül hosszabb ideig tartották a pincebörtönben Zalasdy Ferenc ezredest, Budur Károly és Lánosz László századost, akit később ki is végeztek.” (Dr. Rektor Béla: “A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története”, Cleveland 1980, 493-495 oldal)

Onnan a budapesti Markóba szállították. Családja a lakásuk ablakából látta, amikor a Markó udvarán vasra verve – még a derekán is lánc volt – sétáltatták. A népbíróság kötél általi halálra ítélte, majd büntetését életfogytiglani börtönre változtatták. Az 1956-os forradalom és szabadságharc idején a szabadságharcosok kiszabadították, amit követően családjával nyugatra távozott, és Garfield, New Jerseyben telepedett le (USA).

Családja:

Vidakovics (Militicsi) Jolánt vette feleségül (szül. 1902.11.03. - meghalt Passaic, 1998.01.17.)
Gyermekeik: Camilla (1925-1997), Ferenc (1927-2015) és Tibor (1928-2021).

Budapest elestekor elfogták katonaiskolás fiát Tibort is, aki szintén orosz hadifogságba került. Édesapjának pere alatt szintén Moszkvában volt, de nem tudtak egymásról. A 3 és fél éves fogság alatt sok helyre hurcolták, míg a végén Alma Ata-ban, Ázsiában kötött ki. 1948. végén került vissza Magyarországra csont és bőrre fogyva (40 kg) és hazája 5 forint gyorssegéllyel és egy villamosjeggyel „kárpótolta” a sok szenvedés és nélkülözés után.

Mindhárom gyermek szüleikkel együtt 1957-ben kerültek Amerikába. Camilla 1997-ben, Ferenc 2015-ben halt meg. Tibor (Marshall) Karácsony József csendőr alezredes egyetlen leányát, Saroltát vette feleségül. 1974-ben ikreik születtek, László és Tamás, akiktől hét unkával áldotta meg őket Isten. Tibor 2021. március 30-án hunyt el.

Halála:

1967. február 17-én hunyt el Passaic-ben (New Jersey, USA).

A Clevelandban élő csendőrök által kiadott *Egyesületi Értesítő* 1967. júniusában megjelent búcsúztatója: “Ez év február 17-én Garfieldben (N.J.) meghalt egy sokat szenvedett, közszeretettben állott bajtársunk, Zalasdy Ferenc ezredes, 67 éves korában. A Délvidék visszacsatolása idején szabadkai szárnyparancsnok, majd előadótiszt a szegedi ker-nél. Utolsó beosztása 1944-ben Budapesten volt, mint forgalomszabályozó parancsnok. Itt esett orosz fogságba, ahol sokat kínozták. Majd mikor évek múlva hazaengedték, az ÁVO már az átadáskor letartóztatta, 1956-ban szabadult és súlyos

betegesen jött ki Bécsbe, majd az USA-ba.

– Örökvidám barátot, kiváló bajtársat veszítettük vele. – Temetésén a környékbeli bajtársak küldöttsége vett részt. Családjának ezúton küldjük őszinte részvétünket.”

Paterson (New Jersey) Calvary temetőjében helyezték örök nyugalomra. (Passaic, Paterson, Garfield egybeépült városok New York fölött. –Szerk.)

*Fia, Tibor, és a Csendőrségi Zsebkönyvek és egyéb, említett források alapján
összeállította Kerkayné Maczky Emese*